

Stanovisko Rady pro výzkum, vývoj a inovace k materiálu s názvem Návrh přístupu České republiky k Dohodě o zřízení mezinárodní organizace Evropská molekulární biologická laboratoř (dále jen „EMBL“)

Návrh materiálu obsahuje všechny náležitosti nezbytné pro jeho předložení vládě ČR, které vymezuje Jednací řád vlády.

Předkladatel se při zpracování materiálu řídil Směrnicí vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání a ukončování platnosti mezinárodních smluv, která byla schválena usnesením vlády č. 131 ze dne 11. února 2004. Přístup ČR k Dohodě o zřízení Evropské molekulární biologické laboratoře patří do kategorie prezidentských smluv.

Význam EMBL:

V předkládací zprávě je jasně popsán význam EMBL (European Molecular Biology Laboratory –Evropské molekulární biologické laboratoře). EMBL je mezinárodní organizace založená Dohodou o zřízení Evropské molekulární biologické laboratoře (dále jen „Dohoda o EMBL“). Dohodu uzavřely v Ženevě dne 10. května 1973 členské státy European Molecular Biology Conference. Česká republika je řádným členem European Molecular Biology Conference od roku 1995.

EMBL byla zřízena jako evropská mezivládní výzkumná organizace, její vznik byl inspirován modelem řízení Evropské organizace pro jaderný výzkum CERN. Prvním generálním ředitelem EMBL se stal Sir John Cowdery Kendrew, kterému byla v roce 1962 udělena, společně s Maxem Ferdinandem Perutzem, Nobelova cena za chemii, za studie o struktuře globulárních proteinů. EMBL se zaměřuje na inovace ve výzkumu v oblasti přírodních věd, na technologický rozvoj a transfer. Poskytuje vynikající trénink a služby vědecké komunitě ve svých členských státech. Nyní organizace sdružuje 20 evropských států a Austrálii, která má statut volně přidruženého člena. Mezinárodní organizace má správní sídlo v Heidelbergu a provozuje nejvýznamnější evropskou výzkumnou infrastrukturu v oblasti molekulární biologie a genetiky. Ve společném projektu je zapojeno pět evropských špičkových ústavů. Česká vědecká a vysokoškolská pracoviště se v posledních letech významně snažila stát se partnerskou organizací pro EMBL (např. Ústav makromolekulární chemie AV ČR, Ústav molekulární genetiky AV ČR, Mikrobiologický ústav AV ČR, Biologické centrum AV ČR, v.v.i., Univerzita Karlova Praha, Masarykova univerzita Brno, Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity, CEITEC a další).

Intenzivní zájem českých pracovišť o spolupráci s EMBL byl potvrzen i v polovině roku 2011, kdy MŠMT provedlo rozsáhlý korespondenční průzkum mezi vědeckými institucemi. Dne 9. září 2011 uspořádalo MŠMT v Praze Informační den k EMBL a jejímu výzkumnému projektu ELIXIR (European Life Science Infrastructure for Biological Information). V rámci akce představil EMBL její generální ředitel prof. Iain Mattaj. Na setkání bylo řečeno, že EMBL je nejvýznamnější výzkumná organizace pro molekulární genetiku a příbuzné vědy v Evropě a čtvrtá nejlepší ve světě. Prof. Mattaj vyslovil zájem EMBL o členství ČR v organizaci, protože EMBL již v současné době spolupracuje s předními vědeckými pracovišti z ČR.

V příložené analýze Technologického centra AV ČR z prosince 2011 je blíže specifikována současná spolupráce a účast českých výzkumných pracovníků v EMBL.

Přínosy členství v EMBL:

V předkládací zprávě a v návrhu směrnice pro vyjednávání jsou popsány přínosy členství ČR v EMBL. Rada pro výzkum, vývoj inovace zdůrazňuje význam členství ČR v tom, že jako členský stát EMBL získá ČR hlasovací právo v Radě EMBL a tím se bude moci podílet na rozhodování o všech návrzích, které se vztahují k mezinárodní strategii této významné vědecké organizace. Vědecká pracoviště také získají přístup k základnímu vybavení, servisním a informačním službám této významné výzkumné infrastruktury. Česká republika může získat svým vstupem cenné rady a postupně také zkušenosti jak budovat národní centra excelence v oblasti biomedicínského výzkumu. ČR bude moci po přístupu k Dohodě o EMBL lépe rozvíjet stávající české projekty velkých výzkumných infrastruktur jako je CEITEC, BIOCEV a FNUSA-INCRC. Předpokládá se, že se některé české výzkumné instituce financované ze strukturálních fondů EU zapojí do projektů, které vzniknou na základě spolupráce s pracovišti EMBL.

České univerzity vychovávají talentované studenty, kteří se po přístupu ČR k Dohodě o EMBL budou moci ucházet o vysoce prestižní doktorská studia. Vzdělávací programy EMBL jsou orientovány na pokročilé vzdělávání včetně stáží vědeckých pracovníků v seniorských pozicích.

Před českými pracovišti se po přístupu ČR k „Dohodě o zřízení mezinárodní organizace Evropská molekulární biologická laboratoř“ otevrou nové možnosti spolupráce s vědci z EMBL a dojde k jejich většímu zapojení do vědeckých sítí na evropské úrovni.

EMBL usiluje svým programem na léta 2012 až 2016 o nastavení trendů a překonávání technologických možností. EMBL chce i nadále provozovat výzkumnou infrastrukturu světového významu a poskytovat služby členským státům, vzdělávat a inspirovat budoucí nejlepší vědecké pracovníky, řídit výzkum, inovace a pokrok prostřednictvím technologického rozvoje, budovat spolupráci s průmyslem a hrát hlavní roli v integraci výzkumu v oblasti věd o živé přírodě v Evropě.

Dopad na státní rozpočet:

V předkládací zprávě je uvedeno, že celkový finanční příspěvek ČR do EMBL byl již zahrnut do schváleného střednědobého výhledu výdajů státního rozpočtu na VaVaI na léta 2013 a 2014 usnesením vlády č. 692 ze dne 21. září 2011. Výše předpokládaného přístupového poplatku bude činit pro ČR 990 572 EUR. Skutečná výše ročního příspěvku vyjádřená podílem na celkovém rozpočtu EMBL se vypočítává každoročně z celkové výše rozpočtu EMBL, rozpočet schvaluje Rada EMBL. Úhradu vstupního poplatku a každoročních členských příspěvků do EMBL bude zajišťovat MŠMT z prostředků své rozpočtové kapitoly v souladu s ustanovením § 3 odst. 3 písm. b) bod 2 ve spojení s ustanovením § 33 odst. 2 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr:

Vzhledem k dlouhodobému úsilí českých pracovišť o spolupráci s EMBL a s ohledem na zájem generálního ředitele EMBL prof. Iaina Mattaje o užší zapojení českých výzkumných institucí do projektů EMBL, Rada pro výzkum, vývoj a inovace doporučuje předložení materiálu „Návrh přístupu České republiky k Dohodě o zřízení mezinárodní organizace Evropská molekulární biologická laboratoř,“ na jednání vlády. Zároveň Rada pro výzkum, vývoj a inovace považuje za vhodné, aby navrhované provádění Dohody o EMBL v ČR zajišťovalo MŠMT, které má již zkušenosti s fungováním obdobných organizací a spravováním jejich vědeckých a organizačních agend za ČR.